

Zahraniční mobility vysokoškolských pracovníků v Polsku

Rešerše problematiky z dostupných elektronických zdrojů na Internetu pro projekt ZMOVYS

Zpracovali: Helena Zlámalová, Tomáš Langer

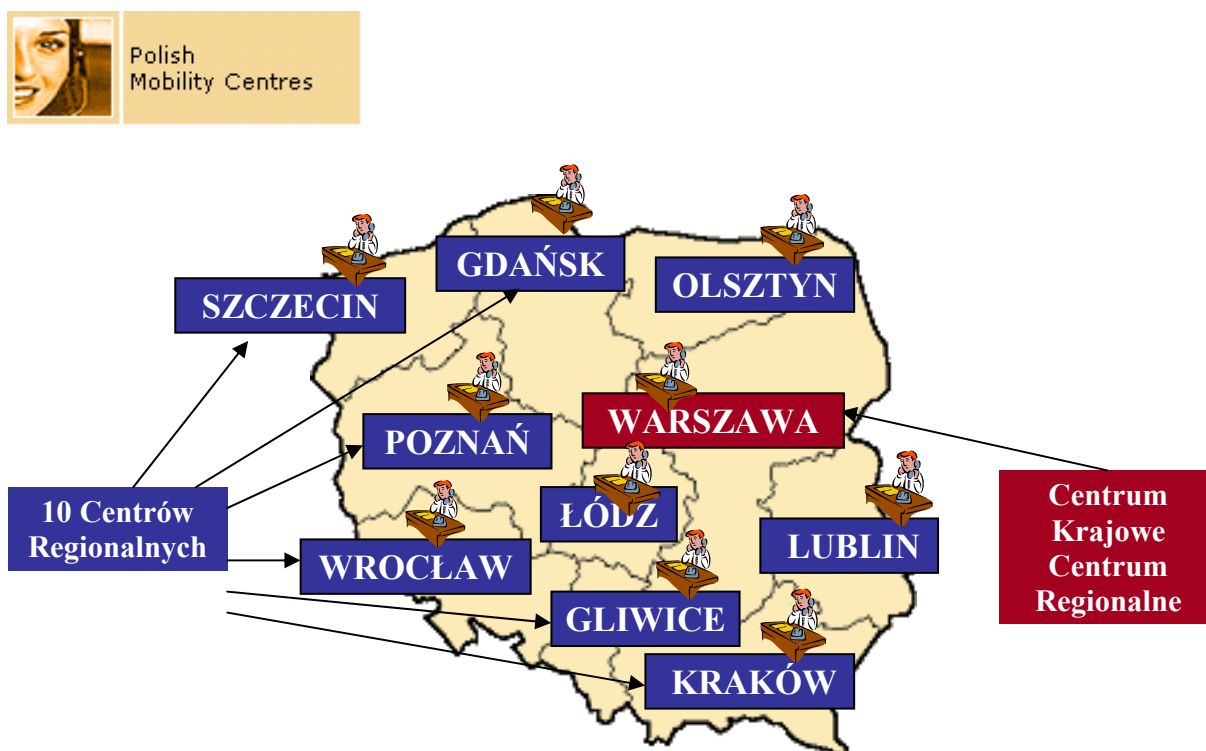
V Polsku je problematice zahraničních mobilit odborníků i studentů věnována velká pozornost a podpora ze strany státu. Polsko je součástí **Evropské sítě center informací pro mobility vědeckých pracovníků** fungující ve 33 evropských zemích. Různé vytvořené portály pro mobility vědeckých pracovníků obsahují nabídky prací a stipendií nebo informace a právní pokyny.

Na území Polska je v činnosti **10 Center mobility**, vytvořených za podpory sítě kontaktních míst výzkumných programů EU. Konkrétní činnost této sítě je financována přes ministerstvo školství a Evropskou komisi v rámci 6 programu rámcového EU (MOBI-CT-2004-003746-PL-MOC NETWORK)

Informace o nich lze nalézt na:

http://www.eracareers-poland.gov.pl/mapka_centra_en.html?kid=371:2118

nebo odkazem z hlavního portálu mobilit, který provozují **Polská centra mobility**:

Na obrázku je schéma polské národní sítě Center informací pro akademické pracovníky.

Polská síť Center informací poskytuje pomoc a širokou podporu všem zájemcům o výjezdy do zahraničí nebo naopak zájemcům ze zahraničí, kteří chtějí přijet do Polska na odbornou stáž apod. Spolupracuje se zahraničními vědeckými institucemi, polskými školskými institucemi, polskými vědeckými pracovníky, vede informační portál, individuální konzultace, individuálně i institucionálně organizuje a pořádá školicí akce, řeší právní a administrativní aspekty, nabízí práce a stipendií pro polské a zahraniční zájemce.

Uděluje (poskytuje) informace, pokyny i pomoc:

- Bez ohledu na program, typ studia;
- Bez ohledu na způsob zaměstnání nebo druh instituce;
- Bez ohledu na kraj původu.

Pomoc je určena pro:

- zahraniční vědecké pracovníky přijíždějících do Polska – oblast právních předpisů týkající se: víz, povolení na pobyt a práci, pojištění společné a zdravotní, daně, ohlášení, rodiny a podobných záležitostí,
- polským institucím přijímající zahraniční pedagogicko - výzkumné pracovníky, stipendisty, doktorandy,
- polské vědecké pracovníky vyjíždějící na zahraniční stáže i výuková stipendia.

Polští akademičtí pracovníci, kteří mají zájem získat vzdělávací zkušenost v zahraničí, zde získají informace:

- o programech a nabídkách zahraničních výukových výjezdech.
- o formálně právních procedurách spojených s přichystáním se na výjezd, pobytem za hranicí, zaměstnáním, pojištění společné (ve smyslu sociálního?) a zdravotní, které je vědecký pracovník povinen vyřešit ještě před výjezdem z Polska.

Jednotlivá Centra jsou zřízena na univerzitách, vzdělávacích institucích atd., kde lze pro bližší informace kontaktovat příslušnou osobu. V následující tabulce jsou aktuální kontakty, včetně kontaktních osob, které v současnosti zajišťují chod jednotlivých Center.

Centra	ADRESA	Kontaktní osoba
WARSZAWA	Instytut Podstawowych Problemów Techniki, PAN Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE ul. Świętokrzyska 21, 00-049 Warszawa tel.: (+48 22) 828 74 72	Anna Wiśniewska Lidia Janicka Piotr Bednarek mobility@kpk.gov.pl
GDAŃSK	Politechnika Gdańska, Biuro Programów Europejskich, ul. Narutowicza 11/12, 80-952 Gdańsk tel. (+48 58) 347 24 12 tel./fax (+48 58) 347 27 11	Aleksander Masłowski mobility3@pg.gda.pl
GLIWICE	Politechnika Śląska Dział Współpracy z Zagranicą ul. Akademicka 2A, 44-100 Gliwice tel. (+48 32) 237 13 29 fax: (+48 32) 231 80 85	Maria Gałuszko mobility@polsl.pl
KRAKÓW	Politechnika Krakowska Centrum Transferu Technologii ul. Warszawska 24, budynek "Areszt", pokój 20a, 31-155 Kraków tel.: (+48 12) 628 25 87 fax: (+48 12) 632 47 95	Magdalena Wójtowicz mobility@transfer.edu.pl
LUBLIN	Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN ul. Doświadczalna 4, 20-290 Lublin tel. (+48 81) 744 50 61 fax (+48 81) 744 50 67	Aleksander Kunicki mobility@ipan.lublin.pl
ŁÓDŹ	Uniwersytet Łódzki Biuro Międzynarodowych Programów Badawczych ul. Narutowicza 65, 90-131 Łódź tel.: (+48 42) 635 41 70/71 fax: (+48 42) 678 63 79	Anna Wiśniewska mobility@uni.lodz.pl

OLSZTYN	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski Biuro Współpracy z Zagranicą ul. Oczapowskiego 2, 10-719 Olsztyn tel.: (+48 89) 523 33 46 fax: (+48 89) 524 04 94	Katarzyna Capłap Agnieszka Kowalska mobility@uwm.edu.pl
POZNAŃ	Poznański Park Naukowo -Technologiczny Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, ul. Rubież 46, 61-612 Poznań tel. (+48 61) 827 97 45 fax: (+48 61) 827 97 41	Katarzyna Rauszer de Bruijn Ewa Kocińska mobility@ppnt.poznan.pl
SZCZECIN	Politechnika Szczecińska Biuro Programów Międzynarodowych al. Piastów 17, 70-310 Szczecin tel./fax (+48 91) 449 41 53	Dorota Idziaszczyk mobility@ps.pl
WROCLAW	Politechnika Wroclawska ul. Wybrzeże Wyspiańskiego 27 50-370 Wrocław tel. (+48 71) 320 42 34 fax: (+48 71) 320 21 76	Monika Polińska mobility@pwr.wroc.pl

Za velmi důležité a užitečné jak pro potenciální zájemce o mobilityní programy, tak i pro získávání průběžných analytických informací o stavu této problematiky v Polsku, lze považovat **Portál polských mobility**. Ten vytvořila a provozuje Polská síť Center informací pro vědecké a akademické pracovníky na následující adrese:

<http://www.eracareers-poland.gov.pl/>

Odkaz lze nalézt zároveň na stránkách ministerstva školství. Stránky jsou k dispozici v polské a anglické verzi.

Portál se skládá ze dvou částí tvořících jeden společný celek:

- **celostátní části** - obsahující globální informace pro všechny zájemce bez rozdílu na místo pobytu (právně administrativní aspekty spojené se vstupem i pobytem zahraničního vědeckého pracovníka a jeho rodiny v Polsku, formality vízové atd, praktické informace týkající se života v Polsku, možnosti stipendií a práce na území Polska, vzdělávací instituce, organizace a nadace, právní aspekty spojené s výjezdem z Polska polského pedagogického pracovníka, nabídky práce, stipendií, grantů za hranicí pro polské vědecké pracovníky, záležitosti týkající se politiky mobility vzdělávacích pracovníků realizované na úrovni mezinárodní a státní (dokumenty, strategie, konference)
- **10 portálů regionálních** - obsahující praktické informace spojené s příjezdem i ubytováním v konkrétním regionu Polska (adresy úřadů – obecní, finanční, ohlašovací, konzulát, aj; kde se zařídí formální záležitosti) Na regionálních portálech jsou dále k dispozici také adresy vzdělávacích institucí v regionu, praktické informace a rady jak pomoci cizinci v různých každodenních a životních situacích – zřízení bankovního konta, nalezení školy nebo předškolního zařízení pro děti, jazykové školy polského jazyka pro cizince, možnosti trávení volného času v daném regionu, apod.)

Celostátní (národní) část portálu:

obsahuje informace o různých záležitostech (problémech) spojených s mobilitou vědeckých pracovníků

- Nabídky práce a stipendií
- Záležitosti formálně – právní
- Dokumenty evropské a polské vzdělávací politiky
- Polský vzdělávací potenciál
- Zpřístupňuje nástroj HELP-DESK umožňující získávat informace pomocí on-line. (<http://www.eracareers-poland.gov.pl/helpdesk/index.html?did=124>)

Stránky jsou rozděleny na informace pro vědecké pracovníky, instituce a novinky pod hesly např.:

Informace pro vyjíždějící pracovníky:

- <http://www.eracareers-poland.gov.pl/page.html?kid=449:554>

Telefonické kontakty a internetové stránky, odkaz na stránky kde se již lze obrátit přímo na zemi kam cestuje: http://ec.europa.eu/euraxess/index_en.cfm?l1=25&l2=0&l3=0

Poskytované informace pro vyjíždějící pracovníky jsou velmi detailní a aktuální:

- Dokumenty – cestovní pas (získání pasu, ceny), občanský průkaz, vízum (adresy konzulárních úřady v Polsku, představitelé diplomatické – min zahraničních věcí), výpisy z rejstříku, co vše je zapotřebí vědět při pro překročení hranice, hraniční přechody, podmínky cestování do Ruska, Běloruska, Ukrajiny)
- Zaměstnání - zdanění příjmů ze zahraničí, odkaz na SEJM – internetový systém právních informací, pojištění společné, zdravotní, dovolená v EU, europas
- Auto – silniční předpisy v EU, řidičský průkaz, technický průkaz v EU, cestovní pojištění
- Cestování se zvířaty – vstup, cestování se psem po EU mimo Velkou Británii, Irsko, Švédsko, cestování se zvířaty do Velkou Británii, Irsko, Švédsko, cestování se zvířaty do třetích zemí..
- Kufr cestovatele – předpisy a pravidla, celníci
- Podmínky pro uznání stupně vzdělání - <http://www.buwiwm.edu.pl/bwm/index-bwm.htm>
BIURO UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA I WYMIANY
MIĘDZYKRAJOWEJ
ul. Smolna 13, 00-375 Warszawa, sekretariat: tel.826-74-34; fax: 826-28-23, e-mail: biuro@buwiwm.edu.pl
- Návrat do Polska – převážení osobních věcí, automobilů
- Adresy úřadů a institucí – kontakty na polské ministerstva
- Nabídky práce a stipendií při zahraniční účasti (možnost uložení svého CV)
- Důležité odkazy na další stránky a evropské organizace

Informace pro instituce: Cizinec v instituci, financování výuky, nabídky pro vědecké pracovníky, informace pro vzdělávací instituce.

Politika: politika vzdělávání a vědy, programy výzkumné a stipendijní, evropská karta vědeckého pracovníka, kodex, atd.

Novinky: nejnovější informace, konference, nabídky stipendijní.

Regionální části portálu:

Na stránkách jednotlivých Center je možné nalézt podrobnější informace jako na příklad odkazy na vzdělávací instituce v regionu a informace o nich. Příkladem může být Technická univerzita ve Štětíně – (Politechnika Szczecińska) www.ps.pl

Druhy výjezdů akademických pracovníků

Např: <http://www.socrates.ps.pl/socrates/index.php?id=26>

Podmínky výměny akademických pracovníků

Např: <http://www.socrates.ps.pl/socrates/index.php?id=72>

Formuláře a dokumenty (program, potvrzení pobytu, atd.)

Např: <http://www.socrates.ps.pl/socrates/index.php?id=34>

Program ERASMUS v Polsku

Pro výměnu akademických pracovníků je určen zejména program LLP – ERASMUS

Informace o programu zájemci mohou získat na adrese:

http://www.nauka.gov.pl/mn/index.jsp?news_cat_id=940&news_id=3666&layout=2&page=ext&place=Lead01

a nebo přímo na stránkách programu: <http://www.erasmus.org.pl/>

Počet výjezdů akademických pracovníků z Polska v rámci programu Erasmus

ROK	POČET
1998/99	359
1999/2000	605
2000/01	678
2001/02	800
2002/03	884
2003/04	946
2004/05	1394
2005/06	1740
2006/07	2030
celkem v letech 1998 - 2007 (<i>Total</i>):	9 436

Informace pro akademické pracovníky, zajímající se o výjezd v rámci programu Erasmus lze nalézt na:

<http://www.erasmus.org.pl/index.php/ida/45/>

Jsou zde k dispozici základní informace:

- pracovníci jakých škol a kterých krajů se mohou účastnit programu Erasmus
- výjezdy akademických pracovníků do zahraničních vysokých škol a jiných institucí
- jaká kritéria musí splnit žadatel
- kde se ucházet o výjezd v rámci výměny Erasmus
- jaké jsou finanční podmínky výjezdu
- samostatné informace a podmínky výjezdů akademických pracovníků na zahraniční vysoké školy za cílem výuky (didaktika)
- informace a podmínky výjezdu akademických pracovníků na zahraniční instituce za cílem školení

Specifické aktivity na úrovni Ministerstva vědy a vysokých škol

Problematicke zahraničních mobilit vysokoškolských pracovníků – vědců, pedagogů, studentů i administrativních a správních řídicích pracovníků a zejména podpoře těchto mobilitám je v Polsku věnována velká pozornost na úrovni vládní. Mobilita vysokoškolských pracovníků je sledována a přímo podporována Ministerstvem vědy a vysokých škol – Ministerstwo nauki i Szkolnictwa Wyższego <http://www.nauka.gov.pl>, které podporuje mezinárodní mobilitu samostatným programem ministra. Nazývá se „Podpora mezinárodní mobility vědeckých pracovníků“ (*Wsparcie międzynarodowej mobilności naukowców*).

Hlavním koordinátorem pro tuto problematiku je rada, která byla ministrem zřízena v r. 2006 a nazývá se Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Mobilności i Karier Naukowych. Do této rady bylo jmenováno ministrem 12 předních polských odborníků, profesorů a docentů polských univerzit. Jejich úkolem je trvale sledovat rozvoj mobilit akademických pracovníků, identifikovat bariéry mobilit, dodávat doporučení, kterými bude možné podporovat zájem mladých lidí o uplatnění v akademické sféře, dodávat ministrovi podklady pro vytváření politických návrhů a rozhodnutí týkajících se problematiky mobility akademických pracovníků.

Ministerstvo nechalo vypracovat podrobnou studii o této problematice. Studie nazvaná „Mobilność naukowców w Polsce“ (*Mobilita akademických pracovníků v Polsku*) byla zveřejněna v listopadu 2007 a připravil ji tým složený z několika členů rady pod vedením prof. J. Mizery.

Celá studie je rozdělena do 4 hlavních kapitol:

- Formy mobilit vědců
- Analýza aktuálního stavu
- Podpora mobilit kádrů na úrovni regionů
- Doporučení

V příloze studie jsou pak k dispozici všechny legislativní opatření a materiály, týkající se mobility odborníků (zákony, vyhlášky, opatření ministra apod.)

V úvodu studie je mobilita rozdělena a definována na:

- Mobilitu doktorandů
- Mobilitu doktorů
- Mobilitu habilitovaných docentů a profesorů.

Dále je mobilita definována podle místa (geografický pohled):

- Mobilitu v rámci pracovišť v Polsku
- Mobilitu zahraniční: výjezdy z Polska
návraty ze zahraničí
příjezdy zahraničních akademiků do Polska

Dalším sledovaným faktorem je také oblast vědy, např. také to, zda se jedná o mobilitu interdisciplinární nebo transdisciplinární.

Studie mapuje mobilitu polských akademických a vědeckých pracovníků na pozadí evropské strategie, analyzuje polskou legislativu, která umožňuje svobodný pohyb neodborníků, administrativní problémy atd. Věnuje se také analýze vlivu mobilit na kariéru akademického pracovníka, analyzuje oblasti rozvoje podpory mobilit doktorandů a bariéry mobility vědeckých kádrů.

V závěru studie je uvedeno **18 doporučení**, která vyplynula z výsledků studie. Některá jsou zásadní a mají charakter legislativních dokumentů, některá jsou dílčí a jsou orientována na specifické typy podpory plynoucí z analýzy aktuálního stavu. Autoři studie například doporučují:

- Vypracování národní strategie svobodného pohybu odborníků (akademických a vědeckých pracovníků).
- Stanovení priorit v oblasti mobility, které je třeba podpořit finančně z veřejných prostředků.
- Vytvoření jednoho modelu doktorandských studií místo dvou a vytvoření předpisů zajišťujících doktorandům mobilitu.
- Vytvoření programu pomoci polské vědě přilákat do Polska nejlepší vědce pracující v zahraničí.
- Vytvoření programů pro podporu návratu polských odborníků a programů podpory zahraničních odborníků, kteří projevují zájem pracovat v Polsku (tzv. welcome packages).
- Realizovat legislativně-administrativní opatření pro překonání bariery organizování mobility vědců, především ve sféře uznávání vědeckých stupňů (atestací) získaných v zahraničí a také uznání pobytu v zahraničí jako elementu vědeckého růstu.
- Posílit systémy financování zahraničních výjezdů o elementy podporující výjezdy žen a také pracovníků s celými rodinami.